

POSTANOWIENIE

20 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 20 lipca 2023 r. w Warszawie,
w sprawie z powództwa P. Z.
przeciwko Bank Polska spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie, ewentualnie o zapłatę, ewentualnie o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej P. Z.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 15 marca 2022 r., V ACa 188/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 7500 (siedem tysięcy pięćset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda P. Z. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt V ACa 188/21 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W ocenie skarżącego zachodzi konieczność udzielenia odpowiedzi na pytania: 1) czy mając na uwadze mechanizm działania kredytu walutowego i

denominowanego do waluty obcej można uznać oba typy za tożsame, tj. różniące się tylko nazwą?; 2) czy w świetle art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, w wersji sprzed nowelizacji ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z regulacją umowy kredytu denominowanego w walucie obcej są zapisy umowy i stanowiącego jej część regulaminu, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego określenia kursu waluty (bez odniesienia do obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów), która została wskazana, jako właściwa do wyliczenia zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu i ich zaliczenia na poczet zobowiązania kredytowego?; 3) czy można zakwalifikować konsumenta jako przedsiębiorcę i pozbawić go ochrony przysługującej na tle prawa Unii Europejskiej, jeżeli zawiera on umowę o kredyt hipoteczny w celu zaspokojenia swoich potrzeb, wykazując jednocześnie, że źródłem jego dochodu jest działalność gospodarcza związana z wynajmem i sprzedażą nieruchomości w sytuacji, gdy w chwili zawierania umowy bank jako przedsiębiorca nie widział przeciwwskazań do uznania takiej osoby jako konsumenta, a na kredytowaną nieruchomość przez okres trwania umowy nie zostały wystawione rachunki ani faktury na działalność gospodarczą?; 4) czy fakt bycia przedsiębiorcą uniemożliwia posiadanie statusu konsumenta z uwagi na jednoczesne posiadanie więcej niż jednej nieruchomości, które zostały nabyte na użytek własny i czy przesłanką nieuznania kredytobiorcy za konsumenta zgodnie z art. 22¹ k.c., jest fakt mieszkania pod innym adresem niż adres wskazany do korespondencji, tj. adresem korespondencji nie jest kredytowana nieruchomość? Ponadto zdaniem skarżącego istnieje potrzeba dalszej wykładni uchwały Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2022 r., III CZP 40/22, w zakresie kredytobiorcy będącego przedsiębiorcą, tj. czy w świetle art. 353¹ k.c., zgodnie z naturą stosunku prawnego kredytu denominowanego do waluty obcej zaciągniętego przez przedsiębiorcę są zapisy umowy kredytu i stanowiącego jej część regulaminu, w których kredytodawca jest upoważniony do jednostronnego określenia kursu waluty (bez odniesienia do obiektywnych i weryfikowalnych kryteriów), która została wskazana, jako właściwa do wyliczenia wysokości zobowiązania kredytobiorcy oraz ustalenia wysokości poszczególnych rat kredytu i ich zaliczenia na poczet zobowiązania kredytowego.

Zagadnienia prawne i wątpliwości interpretacyjne zostały sformułowane obok okoliczności faktycznych sprawy. Mianowicie, jak wynika z wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), strony zawarły umowę kredytu walutowego, a nie denominowanego do waluty obcej, a jedynie na wyraźne żądanie powoda wypłata transz następowała w walucie krajowej; umowa przewidywała możliwość wypłaty kredytu również w CHF, tj. w walucie kredytu. Pozwany udzielił powodowi kredytu w kwocie 975 230 CHF, zaś powód od początku spłacał raty kapitałowo-odsetkowe w walucie kredytu, czyli w CHF. Postanowienia zawartej przez strony umowy kredytowej przyznawały powodowi uprawnienie do zmiany waluty kredytu. Ponadto powód faktycznie zaciągnął kredyt na cele związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

W obrocie prawnym, w odniesieniu do kredytów powiązanych z walutą obcą, występują zasadniczo kredyty walutowe, kredyty denominowane w walucie obcej i kredyty indeksowane do waluty obcej. W przypadku modelowego kredytu walutowego kwota kredytu jest wyrażona w umowie w walucie obcej i w takiej walucie jest wypłacana kredytobiorcy, który dokonuje spłaty kredytu też w tej walucie. W odniesieniu do kredytu denominowanego w walucie obcej kwota kapitału jest wyrażona w takiej walucie obcej, ale zostaje wypłacona w walucie krajowej według klauzuli umownej opartej na kursie kupna waluty obcej, określonym przez bank-kredytodawcę, obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, zaś kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę. Natomiast przy kredycie indeksowanym do waluty obcej, kwota kredytu jest podana w walucie krajowej, ale zostaje przeliczona na walutę obcą według klauzuli umownej opartej również na kursie kupna tej waluty, określonym przez bank-kredytodawcę, obowiązującym w dniu uruchomienia kredytu, a kredytobiorca jest zobowiązany spłacać raty w walucie krajowej na podstawie klauzuli przeliczeniowej zgodnie z bieżącym kursem sprzedaży waluty obcej określonym przez bank-kredytodawcę.

Ubocznie trzeba zwrócić uwagę, że w aktualnym orzecznictwie zostało już wyjaśnione, że zawarte w umowie kredytowej, w ramach której kredytobiorcy nie przysługuje status konsumenta, postanowienia umowne odsyłające przy określaniu

kwoty kredytu i spłacie rat kredytu do tabel kursowych banku-kredytodawcy, zastrzegające na jego rzecz uprawnienie do samodzielnego ustalania tych kursów, jakkolwiek jako sprzeczne z art. 353¹ k.c. są nieważne, ale nie przesądzają o nieważności całej umowy kredytowej, bowiem po wyeliminowaniu z umowy klauzul kursowych powstałą lukę można wypełnić przez odwołanie się do średniego kursu Narodowego Banku Polski (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22).

Z uwagi datę zawarcia umowy kredytu nie wchodziły również w rachubę wprowadzone z dniem 1 stycznia 2021 r. ustawą z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych (Dz. U. poz. 1495) unormowania wynikające z art. 385⁵ k.c.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Według skarżącego oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia przepisów prawa materialnego na skutek jego błędnej wykładni i

niewłaściwego zastosowania, co doprowadziło do niezasadnej odmowy uznania nieważności umowy kredytu.

Przytoczone przez powoda ogólne uzasadnienie na poparcie zaistnienia tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w żadnym stopniu nie wykazuje jej oczywistej zasadności w powyższym rozumieniu. Należy nadmienić, że przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej nie może ograniczać się do ich ogólnikowego powołania czy przytoczenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52). Sąd Najwyższy nie ma obowiązku zastępowania skarżącego i poszukiwania argumentów przemawiających za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., I UZ 47/06, OSNP 2008, nr 7-8, poz. 118). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowi jej element samodzielny - wyodrębniony w oddzielnej jednostce normatywnej i nie może być utożsamiany z innymi wymogami formalnymi skargi kasacyjnej, w tym jej podstawami i ich uzasadnieniem (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, nie publ. z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, nie publ., z dnia 8 stycznia 2019 r., IV CSK 243/18, nie publ.).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 8 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265). Wprawdzie z dniem 1 lipca 2023 r. wszedł w życie art. 98 § 1¹ zd. 3 k.p.c., zgodnie z którym o obowiązku zapłaty odsetek od zasądzonych kosztów procesu sąd orzeka z urzędu (zob. art. 1 pkt 8 lit. a w zw. z art. 18 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 614), ale z uwagi na wydanie niniejszego postanowienia na posiedzeniu niejawnym i określone w tym przepisie (art. 98 § 1¹ zd. 2 k.p.c.) zasady co do daty początkowej naliczania tych odsetek,

nie jest w tym momencie możliwe skonkretyzowanie tej daty w taki sposób, aby organ egzekucyjny mógł przymusowo wykonać orzeczenie w tym przedmiocie. Zgodnie bowiem z art. 804 § 1 k.p.c. organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W takiej sytuacji powtórzenie formuły ustawowej „po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu...” nie spełniałoby w tym zakresie przesłanki tytułu egzekucyjnego, tj. orzeczenia sądu nadającego się do przymusowego wykonania w drodze egzekucji sądowej. Ustawodawca nie przewidział dla organu egzekucyjnego obowiązku ustalania daty doręczenia orzeczenia. Dlatego pewnym zaradczym rozwiązaniem dla zainteresowanej strony, która nie otrzyma od dłużnika zasądzonych kosztów w terminie wynikającym z powołanego przepisu, jest możliwość złożenia przez nią w terminie ustawowym przewidzianym w k.p.c. wniosku o uzupełnienie orzeczenia w tej materii i wówczas sąd orzekający o kosztach procesu będzie mógł poczynić ustalenia w kwestii daty doręczenia dłużnikowi orzeczenia zasądzającego te koszty.

E.C.

[f.n]